

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci výkonu rozhodnutia o úprave styku otca s maloletými deťmi: **D. T.**, narodeným X., **T. T.**, narodenou X. a **V. T.**, narodenou X., zastúpenými kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, odbor sociálnych vecí a rodiny v Bratislave, so sídlom v Bratislave, Vazovova č. 7/A, **matky Mgr. A. T.**, bývajúcej v R., zastúpenej JUDr. L. S., advokátom so sídlom v B. a **otca B. T.**, bývajúceho v B., prechodne bytom Č., t. č. v Č., za účasti Okresnej prokuratúry Bratislava III, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 38 Em 3/2014, o dovolaní matky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 26. novembra 2014 sp. zn. 18 CoE 375/2014, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Otcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Otec podal 22. apríla 2014 návrh na výkon rozhodnutia s odôvodnením, že uznesením Okresného súdu Bratislava III z 25. februára 2014 č.k. 51 P 51/2014-21 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 16. apríla 2014 sp. zn. 11 CoP 181/2014 bolo nariadené predbežné opatrenie upravujúce styk otca s maloletými deťmi, matka ale nekoná podľa týchto rozhodnutí a styk s deťmi (s výnimkou 15. a 16. marca 2014) mu neumožňuje.

Okresný súd Bratislava III uznesením z 10. júla 2014 č.k. 38 Em 3/2014-61 uložil matke pokutu 200 € za nerealizovaný styk otca s maloletými deťmi. V odôvodnení uviedol, že matka bola v zmysle § 272 ods. 3 O.s.p. vyzvaná uznesením Okresného súdu Bratislava III z 25. februára 2014 č.k. 51 P 51/2014-21 (v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 16. apríla 2014 č.k. 11 CoP 181/2014), aby sa podriadila súdnemu rozhodnutiu. Na výzvu reagovala podaním doručeným súdu 12. júna 2014, v ktorom uviedla, že sa v plnej miere

podrobujú rozhodnutiu, o výkon ktorého ide, a koná podľa neho. Otec prichádza na stretnutia s deťmi s oneskorením, v sprievode svojej priateľky alebo rodičov a deti nechcú nastúpiť k nemu do auta. V ďalšom súd prvého stupňa poukázal na to, že aj Úrad práce a sociálnych vecí a rodiny v Bratislave viedol k dobrovoľnému plneniu súdneho rozhodnutia bez toho, aby bolo potrebné nariaďovať výkon predmetného rozhodnutia (§ 272 ods. 5 O.s.p.). Tento úrad súdu oznámil, že vykonal opakované pohovory s matkou ohľadom realizovania styku otca s deťmi a dôrazne ju vyzval na dobrovoľné plnenie súdneho rozhodnutia upravujúceho styk otca s deťmi. Súd prvého stupňa na podklade údajov vyplývajúcich zo spisu dospel k záveru, že matka vykonávané rozhodnutie v celom rozsahu nerešpektuje, lebo styk otca s maloletými deťmi sa v zmysle vykonateľného predbežného opatrenia realizoval iba 15. a 16. marca 2014. Vzhľadom na túto skutočnosť prvostupňový súd pristúpil k výkonu rozhodnutia za obdobie od 28. marca 2014 do 20. júna 2014 a podľa ustanovenia § 273 O.s.p. uložil matke pokutu vo výške 200 €.

Na odvolanie matky Krajský súd v Bratislave uznesením z 26. novembra 2014 sp. zn. 18 CoE 375/2014 napadnuté uznesenie potvrdil ako vecne správne (§ 219 O.s.p.). Stotožnil sa s dôvodmi prvostupňového rozhodnutia a poukázal na to, že matka, ktorej boli deti zverené do výchovy a osobnej starostlivosti, aj napriek výzvam, aby rešpektovala vykonávané rozhodnutie a dodržiavala súdom upravený styk otca s maloletými, porušila rozhodnutím súdu uloženú povinnosť pripraviť deti riadne a včas na styk s otcom. Riadna príprava má stránku organizačnú, materiálnu, ale aj psychickú. Vzhľadom na to, že matka dobrovoľne neplnila to, čo jej ukladá vykonateľné súdne rozhodnutie, súd prvého stupňa jej v súlade s § 273 ods. 1 O.s.p. uložil pokutu 200 €.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala matka dovolanie. Uviedla, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. tým, že súdy rozhodovali bez vypočutia maloletých detí, pričom starší D. a T. majú svoj vlastný názor na stretávanie sa s otcom. Vzhľadom na postup súdov im v konaní nebola vytvorená procesná možnosť vyjadriť sa k veci. Súdy v danom prípade v dôsledku toho rozhodli bez dostatočného zistenia relevantných skutkových okolností. So zreteľom na to, že súdy, ale ani kolízny opatrovník nezisťovali názor detí, matka a deti navštívili Detské centrum Ústavu detskej psychológie v Bratislave, ktoré na základe výsledkov psychologického vyšetrenia detí potvrdilo ich strach z otca a tiež zo stretnutí s ním. Súdy nepostupovali správne, pokiaľ

nezisťovali, z akého dôvodu sa nerealizoval styk detí s otcom a čo je príčinou toho, že sa s ním odmietajú stretávať. Neskúmali ani, či stretávanie sa detí s otcom je v záujme detí. Styk otca s nimi by sa nemal realizovať proti ich vôli, vynútené, alebo dokonca za asistencie polície. Z týchto dôvodov žiadala zrušiť nielen uznesenie odvolacieho súdu, ale aj ním potvrdené uznesenie a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Otec vo vyjadrení k dovolaniu označil napadnuté rozhodnutie za vecne správne. Poznamenal, že matka bola sociálnymi pracovníkmi opakovane vyzvaná na stretnutie s psychológom, avšak neúspešne. Maloleté deti sa v minulosti pred sociálnym pracovníkom vyjadrili, že majú záujem sa stretávať s otcom. Ich neochota je spôsobená iba zámerným pôsobením matky na deti v snahe vyvolať u nich odpor voči otcovi. Odborné psychologické správy, ktoré predkladá matka, nie sú objektívne a vyhotovené boli iba účelovo.

Kolízny opatrovník sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Na rozdiel od odvolania (riadneho opravného prostriedku), ktorým možno napadnúť ešte neprávoplatné rozhodnutie, ide v prípade dovolania o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno – iba v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom

výslovne stanovených – napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Občiansky súdny poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť (a mimoriadnosť) dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inšinciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Dovolanie, ktoré podala matka, smeruje proti uzneseniu nemajúcemu znaky uznesení uvedených v týchto ustanoveniach. Jej dovolanie preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Matkou podané dovolanie by vzhľadom na vyššie uvedené bolo procesne prípustné, len ak v konaní, v ktorom bolo vydané napadnuté uznesenie, došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p. Povinnosť skúmať, či v konaní nedošlo k niektorej z nich vyplýva pre dovolací súd z § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa z tohto dôvodu neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal tiež otázkou, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p., možno

ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Dovolateľka procesné vady konania uvedené v § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Matka v dovolaní namieta, že v konaní bola maloletým deťom odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), lebo ich súd nevypočul a nevytvoril im procesnú možnosť vyjadriť sa k nariadenému stretávaniu sa s otcom.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné oprávnenia.

Postup súdu, ktorého sa týka uvedená dovolacia námietka matky, upravujú nasledovné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku:

Súd je oprávnený nariadiť výkon rozhodnutia na základe a/ vykonateľného rozhodnutia súdu, b/ rozhodnutia cudzieho orgánu, cudzej verejnej listiny alebo dohody uzavretej v cudzine, ktoré sú vykonateľné v Slovenskej republike podľa osobitného predpisu (§ 272 ods. 1 O.s.p.).

Pred nariadením výkonu rozhodnutia podľa odseku 1 súd písomne vyzve povinného, ktorý sa odmieta podrobiť rozhodnutiu podľa odseku 1, aby sa rozhodnutiu podrobil. V tejto výzve upozorní tiež na následky neplnenia povinností ustanovených v rozhodnutí. Ak sa javí, že účel výzvy možno lepšie dosiahnuť pojednávaním, sudca je oprávnený nariadiť

pojednávane a môže naň predvolať povinného, oprávneného, maloleté dieťa, zástupcu príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo zástupcu príslušného orgánu obce (§ 272 ods. 3 O.s.p.).

Súd je oprávnený výzvu podľa odseku 3 uskutočniť bezprostredne pred nariadením výkonu rozhodnutia podľa odseku 1. Zápisnica o výzve sa doručuje spolu s rozhodnutím o odňatí dieťaťa (§ 272 ods. 4 O.s.p.).

Súd je oprávnený pred nariadením výkonu rozhodnutia podľa odseku 1 požiadať príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, prípadne príslušný orgán obce o poskytnutie súčinnosti pri zisťovaní informácií o dôvodoch nepodrobenia sa rozhodnutiu a o poskytnutie súčinnosti pri preverení týchto dôvodov najmä v mieste pobytu dieťaťa alebo v mieste, kde sa dieťa zdržiava, v škole alebo u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti (§ 272 ods. 5 O.s.p.).

Ak výzva súdu podľa § 272 ods. 3 zostane bezvýsledná, súd je oprávnený uložiť povinnému, ktorý neplní dobrovoľne rozhodnutie podľa § 272, pokutu vo výške 200 eur. Pokutu možno uložiť aj opakovane. Výnos pokút je príjmom štátneho rozpočtu (§ 273 ods. 1 O.s.p.).

Občiansky súdny poriadok, upravujúc postup súdu pri výkone rozhodnutia o výchove maloletých detí, neukladá súdu povinnosť nariadiť pojednávanie za prítomnosti maloletých detí. Z ustanovenia § 272 ods. 3 O.s.p. vyplýva, že (len vtedy) ak sa javí (na základe úvahy súdu), že účel výzvy možno lepšie dosiahnuť pojednávaním, sudca je oprávnený (nie povinný) nariadiť pojednávanie a môže (nemusí) naň predvolať povinného, oprávneného, maloleté dieťa, zástupcu príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo zástupcu príslušného orgánu obce.

V preskúvanom prípade teda súdy neboli povinné vypočuť maloleté deti na pojednávaní ani zisťovať ich stanovisko k prejednávanej veci (k stretávaniu sa s otcom tak, ako to nariadil súd). Ich postup bol v súlade s citovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, preto ním ani nemohlo dôjsť k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

Pokiaľ dovolateľka tvrdí, že súdy rozhodli na podklade nedostatočne zisteného skutkového stavu, je potrebné uviesť, že v prípade neúplnosti alebo nesprávnosti skutkových zistení a skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (viď tiež R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012). Ak k tejto nesprávnosti v niektorom súdnom konaní dôjde, nezakladá to prípustnosť dovolania. Nad rámec uvedeného dovolací súd poznamenáva, že postup súdu, ktorý nevykonal všetky účastníkom navrhované dôkazy, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., lebo týmto postupom sa účastníkovi neodníma možnosť pred súdom konať (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999).

Treba tiež dodať, že pri výkone rozhodnutia súd neuskutočňuje dokazovanie (ako osobitnú procesnú činnosť upravenú v ustanoveniach § 122 až 124 O.s.p.); postačujúce je totiž, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené údajmi vyplývajúcimi zo spisu. Vzhľadom na to súd nemusí oboznamovanie sa s obsahom listín vykonávať na pojednávaní za prítomnosti účastníkov.

V dovolaní matka namieta aj to, že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011 a 7 Cdo 26/2010). Nejde totiž

o vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

Vzhľadom na to, že dovolanie matky podľa § 239 O.s.p. prípustné nie je, nepotvrdila sa existencia procesnej vady tvrdenej matkou (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) a v dovolacom konaní nevyšli najavo ani iné procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p., najvyšší súd odmietol dovolanie matky podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

V dovolacom konaní úspešnému otcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti matke, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd nepriznal otcovi náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodal návrh na jej priznanie (§ 151 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. septembra 2015

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková